

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΦΩΛΙΩΝ ΓΙΑ ΝΥΧΤΕΡΙΔΕΣ

Από την

ANNA ΧΑΡΡΙΣΣΟΝ

ΣΥΝΟΨΗ

Τεχνητές φωλιές νυχτερίδων τοποθετημένων σε κήπο στα περίχωρα της νήσου Αίγινας. Τα φωλιάσματα αυτά έγιναν αποδεκτά από τα χειρόπτερα σε μία περίπτωση μέσα σε μία εβδομάδα. Περιέχεται η μέθοδος κατασκευής και τοποθετήσεως των τεχνητών κιβωτίων αυτών καθώς και παρατηρήσεις.

Λέξεις κλειδιά: Χειρόπτερα, τεχνητές φωλιές νυχτερίδων, βρεφοκομεία νυχτερίδων.

ABSTRACT

Artificial bat boxes installed in a suburban garden in the island of Aegina in Greece. The boxes were accepted by the bats in one case within one week. Methods of construction and installation of artificial bat boxes are discussed, also observations.

Key words: Chiroptera, bat, boxes, bat nurseries.

Τα τεχνητά φωλιάσματα έχουν χρησιμοποιηθεί με επιτυχία για μια ποικιλία νυχτερίδων της ευρωπαϊκής ηπείρου εδώ και αρκετά χρόνια. Η σωστή μορφή που πρέπει να έχει η κατασκευή καθώς και οι ακριβείς διαστάσεις δεν παίζουν και μεγάλο ρόλο, εκτός από το φάρδος της χαραμάδας στην είσοδο της τεχνητής φωλιάς. Ένα ιδεώδες άνοιγμα θα πρέπει να είναι 10 χιλ. και όχι φαρδύτερο.

Όλες οι καθημερινές παρατηρήσεις έγιναν με τη βοήθεια ενός εντοπιστή υπερήχων σε επιλεγμένο χώρο του κτήματος που υπάρχουν μικρά (στέγαστρα σπήλαια) φυσικά φωλιάσματα, και που έχει παρατηρηθεί ότι τα επισκέπτονται χειρόπτερα τα τελευταία είκοσι χρόνια. Τα χειρόπτερα φαίνεται να προτιμούν εσωτερικές και εξωτερικές επιφάνειες που είναι άγριες δηλαδή δεν έχουν τριφτεί με γυαλόχαρτο. Οι νεαρές νυχτερίδες μεγαλώνουν με άνεση όταν η θερμοκρασία είναι 26-32 C. Για τον λόγο αυτό (αποικίες-βρεφοκομεία) είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν τις τεχνητές φωλιές ανάμεσα στα περιθώρια εκείνα που αναφέραμε πιο πάνω. Διαφορετικά στα βόρεια τμήματα της χώρας ίσως θα πρέπει να έχει γίνει θερμομόνωση. (Στην Αίγινα τις χρησιμοποίησαν μόνο υπό ορισμένες συνθήκες και υπό τον όρο να διατηρηθεί η θερμοκρασία του σώματος τους σταθερή). Σύμφωνα με τα δεδομένα άλλων χωρών εκεί συνήθως καλύπτουν την σκεπή και τα πλαϊνά των φωλιών με μόνωση από μαύρο πisolόχαρτο 20-30 CM. Αυτό γίνεται επειδή έτσι απορροφάει την ηλικιακή θερμότητα κατά την διάρκεια της ημέρας και προσθέτει θερμότητα που υπάρχει ανάγκη τη νύχτα. Επίσης παρέχει προστασία σε περίπτωση μιας αιφνίδιας βροχής. (Όπως έγινε στις 13 Ιουλίου 1994). Άλλοι διαφορετικοί μέθοδοι θερμομόνωσης που πρέπει να δοκιμασθούν στο μέλλον (ίσως κάνουν για την Β. Ελλάδα) είναι :

* Proposals for successful construction of artificial bat boxes.

** Anna Harrisson

Α) Μέθοδος κατά την οποία καλύπτουμε την σκεπή και τις τέσσερις πλαινές όψεις με πολυστερίνη.Ένα πρόσθετο κάλλυμα από σκούρη ψηλή σανίδα με χαρτί πίσσας μπορεί να βοηθήσει αρκετά.Μετά από ένα πείραμα αποδείχθηκε ότι αν κατασκευάζαμε ένα μακρόστενο φώλιασμα με ράφια από φελιζόλ εσωτερικά, δημιουργούμε αρκετές πιθανότητες επιτυχίας.Αλλού έχουν κατοικηθεί αρκετά σύντομα από πολυάριθμες αποικίες.

Β) Οι τεχνητές φωλιές πρέπει να καρφωθούν πολύ στερεά σε κορμούς δέντρων στα πλαινά κτιρίων και σε ύψος 4-5 μέτρα από το έδαφος.Αυτό θα βοηθήσει τις φωλιές να απολαμβάνουν (κι οι κάτοικοι τους) λίγο φως ήλιου το πρωί και αρκετή σκιά μετά τις 12μμ.

* Σε περίπτωση που η θερμοκρασία υπερβεί τους 35 C, οι συνθήκες γίνονται ανυπόφορες για τα χειρόπτερα και θα τις εγκαταλείψουν ψάχνοντας για άλλους περισσότερο άνετους χώρους.

Για το λόγο αυτό μια καλή μόνωση και η σωστή τοποθέτηση με ήλιο που να βλέπει τις φωλιές μέχρι το μεσημέρι αποτελεί μια εγγύηση επιτυχίας μετά από την τοποθέτηση των τεχνητών φωλιασμάτων.

Οι αποικίες των αρσενικών(εργένηδων) ψάχνουν και καταλαμβάνουν όλο και πιο δροσερούς χώρους για φωλιάσμα κατά την διάρκεια των θηλασμών σε περίοδο αναπαραγωγής μια και τότε δεν συγκατοικούν με τις θηλυκές(τα βρεφοκομεία νυχτερίδων).Επί πλέον τα χειρόπτερα προτιμούν χώρους που δεν είναι εκτεθειμένοι στον δυνατό αέρα αλλά προστατεύονται. Αξιοσημείωτο παράγοντα αποτελεί το γεγονός ότι οι αποικίες νυχτερίδων δημιουργούνται εκεί που υπάρχει μια αφθονία εντόμων.Για τον λόγο αυτό επιλέξαμε ένα κήπο που δεν ραντίζεται και που υπάρχει νερό.Έχει παρατηρηθεί ότι αν υπάρχουν πηγές,πηγάδια, λίμνες φυσικές ή τεχνητές,πισίνες ακόμη κι η θάλασσα κι αν εγκαταστήσουμε τεχνητές φωλιές στις τοποθεσίες αυτές, μπορεί να φωλιάσουν χειρόπτερα και να τις χρησιμοποιήσουν.

Όσο κοντύτερα είναι οι τεχνητές φωλιές σε διαθέσιμο νερό, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες υπάρχουν για να κατοικηθούν από νυχτερίδες.Αποτελεί αξιοσημείωτο γεγονός ότι φωλιά που τοποθετήθηκε πλάι σε είσοδο ενός στεγάστρου σπηλαίου τον Αύγουστο του 1994 είχε σαν αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί από τις νυχτερίδες μέσα σε μια βδομάδα!Σε βόρειες χώρες πήρε μέχρι δυο χρόνια για να πεισθούν και να τις χρησιμοποιήσουν(όπως στην Αγγλία).

Οι πιθανότητες πρόωρης κατοίκησης αυξάνονται αν οι φωλιές τοποθετηθούν από τα μέσα Μαρτίου ενώ θα έχει ζεστάνει αρκετά ο καιρός.Τα χειρόπτερα που πιθανόν φωλιάζουν για τους χειμερινούς μήνες στο εσωτερικό των γύρω σπιτιών θα τις παρατηρήσουν και πιθανόν θα θελήσουν να τις δοκιμάσουν.

Στη δική μας περίπτωση εδώ και αρκετά χρόνια(στην καμινάδα που έχουμε κλείσει και δεν χρησιμοποιείται καθόλου το τζάκι) έχουν εγκατασταθεί νυχτερίδες.Η χρήση τοξικών εντομοκτόνων δεν ευνοεί την εγκατάσταση χειροπτέρων στις φωλιές.Η τοποθέτηση των τεχνητών φωλιών γίνεται για πρώτη φορά και η εγκατάστασή τους και σε άλλες περιοχές θα συμβάλλει κατά πολύ στην μελέτη των χειροπτέρων.

Παρατηρήσεις και μετρήσεις,

Στο πείραμα της Αίγινας συνεργάστηκαν οι εξής:

Αννα Χάρρισσον,Ριχάρδος Χάρρισσον, Χαράλαμπος Αλιβιζάτος,Αντώνης Μπαρτσιώκας και μέλη του τμήματος για την προστασία των νυχτερίδων Αίγινας (Βασίλης Μουσουλέας, Νατάσα Καλέζη, Δημήτρης Καπαντζόγλου και Ντίνα Λαβούτα).

Τεχνική κατασκευής φωλιών και υλικά.

Κάθε φωλιά κατασκευάστηκε από απλάνιστο άβαφτο ξύλο που δεν περάστηκε από την διαδικασία της συντήρησης με χημικά.Στη συνέχεια πλύθηκε μετά το τέλος της

Σπήλαια “Λωξάνδρα” κοντά στο ναό Αφαίας στην Αίγινα.

Εργασία κας Χάρισσον του Συνεδρίου.

κατασκευής της για να βεβαιωθούμε ότι δεν υπήρχε το παραμικρό ίχνος οποιασδήποτε χημικής ουσίας ή οσμής.

Για τα Ελληνικά δεδομένα το πιο κατάλληλο ξύλο και το φθηνότερο, είναι το λεγόμενο σουηδικό που πρέπει επίσης να είναι απλάνιστο.

Οδηγίες κατασκευής:

Παίρνουμε μια σανίδα 2 μέτρων μήκος, 12 χιλιοστών πάχος και 12 εκατοστών πλάτος, αυτό επαρκεί για τρεις φωλιές. Το άνοιγμα είναι μια σχισμή 10 χιλιοστών για να μπορούν να μπεινοβγαίνουν τα χειρόπτερα αλλά να εμποδίζονται να εισέρχονται περιστασιακά διάφορα πουλιά. Το πάχος του ξύλου για μόνωση δεν πρέπει να ξεπερνά τα 12 χιλιοστά.